

แบบอย่างที่ดีในการบริหารจัดการ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

กองราชการส่วนตำบล *

ตามที่กรมการปกครองได้ทำการคัดเลือก อบต. ต้นแบบประจำปี 2543 ไปแล้วนั้น กองราชการส่วนตำบลขอสรุปแบบอย่างที่ดีในการบริหารจัดการ อบต. โดยพิจารณาจาก 2 ประเด็น คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และการมีส่วนร่วม และ 2) โครงการและกิจกรรมที่เป็นแบบอย่าง ซึ่งปรากฏได้ดังนี้

1. อบต.บางพระ อำเภอเมือง จังหวัด จะเขียงเทรา

1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและการมีส่วนร่วม

(1) ให้อำเภอปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าดังนี้ **"ตำบลน่าอยู่ อารีย์หมั่นคง และชุมชนเข้มแข็ง"**

(2) จัดทำแผนพัฒนา อบต. แบบมีส่วนร่วม ยึด "ประชาชน" เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยจัดทำแบบสอบถามสำรวจความต้องการของประชาชนในตำบล พร้อมทั้งให้ประชาชนเสนอแผนงาน โครงการเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต. เพื่อให้แผนงาน โครงการที่ อบต. จัดทำขึ้นตรงกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในตำบลภายใต้แนวความคิดที่ว่า **"อบต.เล็ก ประชาชนใหญ่"**

(3) ดำเนินการพัฒนาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน **"ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ"** โดยยึดหลักประสานความร่วมมือกันระหว่าง 3 กลุ่มองค์กรหลัก ได้แก่

1) กลุ่มกิจกรรม องค์กรประชาชน

2) คณะกรรมการหมู่บ้าน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) และ

3) ประชาคม

โดย อบต. สนับสนุนงบประมาณให้กลุ่ม - องค์กรเป็นผู้ดำเนินการ และ อบต. เป็นผู้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน การดำเนินงานของ อบต.บางพระ จึงมีความโปร่งใส ไม่มีการเรียกเงินเปอร์เซ็นต์จากผู้รับเหมา

1.2 โครงการและกิจกรรมที่เป็นแบบอย่าง

(1) ใช้แบบสอบถาม ในการสำรวจความต้องการของประชาชนทุกครัวเรือนในตำบล

(2) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมประชุมสภา อบต. ทุกครั้ง

(3) จัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนในตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ อบต. เช่น การจัดวอล์คแรลลี่ (กิจกรรมที่ให้ประชาชนเข้าร่วมกันแก้ไขปัญหาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน) เป็นต้น

(4) ร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบางพระ จัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่บริการตรวจสุขภาพฟรีในวันสำคัญ เช่น วัน - 5 ธันวาคมหาราช - เป็นต้น

(5) สนับสนุนการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุและการปฏิบัติธรรม

(6) สนับสนุนการจัดตั้งชมรมรักสุขภาพ (แอโรบิคด้านซึ่)

(7) จัดกิจกรรมฟื้นฟูประเพณีท้องถิ่นนามาลักษณะ เช่น พิธีรดน้ำดำหัว การแต่งกายแบบไทย และการก่อพระเจดีย์ทรายในวันสงกรานต์ เป็นต้น

(8) เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ อบต. โดยจัดกิจกรรมตอบปัญหาเกี่ยวกับ อบต. เพื่อชิงทุนการ

* สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ศึกษาในวันเด็ก

(9) จัดตั้ง“กลุ่มวิทย์คลองคาหมอง” โดยให้ประชาชนบริเวณริมคลองคาหมอง เป็นผู้รับผิดชอบดูแลรักษาเอง

(10) สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ กลุ่มผลิตเชื้อชั้นในสตรี กลุ่มผลิตดอกไม้จันทร์ กลุ่มผลิตของชำร่วย กลุ่มขนมหวาน กลุ่มแปรรูปผลไม้ เป็นต้น

(11) จัดให้มีค่ายเยาวชนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กและเยาวชนในตำบล

(12) สร้างลานกีฬาตำบลยาเสพติด

2. อบต.กุดศ ลำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

2.1 การกำหนดควมวิสัยทัศน์ พันธกิจและการมีส่วนร่วม

(1) ใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้การดำเนินงานของ อบต. สามารถแก้ไขปัญหา และสามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ และทราบข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของ อบต. อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจและความโปร่งใสในการบริหารงาน

(3) จัดทำโครงการ/กิจกรรมได้หลากหลายลักษณะ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในตำบลได้อย่างครอบคลุม

2.2 โครงการและกิจกรรมที่เป็นแบบอย่าง

(1) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของอบต. ผ่านทางวารสาร “ฟ้าเดียวกัน” ซึ่งแจกจ่ายให้ทุกครัวเรือนในพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชนกับ อบต. ตลอดจนสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในการเสียภาษีต่าง ๆ ณ ที่ทำการ อบต.

(2) ติดตั้ง อินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์ เพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสารของ อบต. เอง

(3) จัดให้มี กล้องรับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากประชาชน

(4) มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการชุมชน

(5) จัดให้มี สำนักทะเบียนสาธา เพื่อให้บริการงานทะเบียนราษฎรแก่ประชาชนในเขต อบต.

(6) จัดทำโครงการ “กุดศสัมพันธ์” เพื่อเป็นหน่วยให้บริการเคลื่อนที่ไปยังทุกหมู่บ้าน โดยให้บริการทางด้าน การตรวจรักษาโรคคนและสัตว์ งานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน การให้บริการจัดเก็บภาษีนอกสถานที่

(7) จัดทำ แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของ อบต.

(8) จัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของ อบต. เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนวัยเรียน

(9) สนับสนุนการจัดตั้ง ชมรมผู้สูงอายุ ตลอดจนส่งเสริมกิจกรรมกีฬาและตรวจสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุ

(10) จัดตั้ง ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ

(11) สนับสนุนให้มีกลุ่มออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (แอโรบิคด้านซ์)

(12) จัดตั้งกองทุนยาเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน

(13) สร้างสนามกีฬาประจำหมู่บ้าน

(14) จัดตั้งสถานอนุบาล หรือโรงเรียน

3. อบต. หัวถนน อำเภอน้ำเตาะโก จังหวัดนครสวรรค์

3.1 การกำหนดควมวิสัยทัศน์ พันธกิจและการมีส่วนร่วม

(1) อบต.หัวถนน กำหนดควมวิสัยทัศน์ได้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน โดยกำหนดควมวิสัยทัศน์ไว้ว่า “เน้นบริการประสานการพัฒนา แก้ไขปัญหาความยากจน นำผู้คนสู่คุณธรรม”

(2) เพิ่มศักยภาพของท้องถิ่น ให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม เน้นการพัฒนาแบบองค์รวมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ทั้งผู้นำท้องถิ่น ประชาชน ชุมชน และประชาคมโดยยึดหลักความ

ถูกต้องเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

(3) จัดระบบข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและอย่างต่อเนื่อง

(4) พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยให้การสนับสนุนกองทุนหมุนเวียนให้แก่กลุ่มอาชีพต่าง ๆ

3.2 โครงการและกิจกรรมที่เป็นแบบอย่าง

(1) สนับสนุนจัดตั้งกองทุน เพื่อให้เกษตรกรผู้ไม่ไปเป็นต้นทุนการผลิต จำนวน 1,500,000 บาท

(2) สนับสนุนเงินทุนให้แก่กลุ่มอาชีพที่ขาดแคลนเงินทุน ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงโค กลุ่มแม่บ้านทำข้าวหลาม กลุ่มแม่บ้านทำโต๊ะจีน กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มผลิตกรอบรูป วิทยาศาสตร์ กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มผลิตข้าวหอมมะลิ กลุ่มเลี้ยงกุ้งน้ำจืด กลุ่มเยาวชนซ่อมเครื่องยนตร์การเกษตร กลุ่มแม่บ้านปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มแม่บ้านถนอมอาหาร และกลุ่มเกษตรกรทำนา

(3) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลเบ็ดเสร็จ เพื่อใช้เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลกลุ่มอาชีพ ข้อมูลปัญหาและความต้องการ และข้อมูลอื่น ๆ

(4) จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการเกษตรเพื่อให้บริการเกษตรกรด้านวิชาการ และรับรายงานความเสียหายที่เกิดจากภัยธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อการผลิตด้านการเกษตร

(5) จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์

(6) ส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เช่น จัดงานวันกตัญญู งานบุญข้าวหลาม งานบุญแสนเรือน เป็นต้น

4. อบต.วิจิต อำเภอเมืองภูเก็จ จังหวัดภูเก็ต

4.1 การกำหนดควมวิสัยทัศน์ พันธกิจและการมีส่วนร่วม

(1) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ อบต.

(2) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ อบต. ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างประชาชนกับ อบต. และเพื่อสร้างความโปร่งใส

4.2 โครงการและกิจกรรมที่เป็นแบบอย่าง

(1) จัดทำเอกสารแผ่นพับแจกจ่ายประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับประชาชน เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการเสียภาษี เป็นต้น

(2) จัดทำแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในทุกหมู่บ้าน

(3) จัดให้มีรถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่

(4) จัดทำวารสารของอบต. แจกจ่ายให้แก่ประชาชน 2 เดือนต่อ 1 ฉบับ

(5) จัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของ อบต.

(6) ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวอ่าววนด์ และแหลมพันวา

(7) สนับสนุนอาคารศูนย์ส่งเสริมอาชีพกลุ่มแม่บ้าน

(8) สนับสนุนอาคารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประจำตำบล

(9) สนับสนุนอาคารศูนย์กีฬาประจำตำบล

5. อบต.ชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

5.1 การกำหนดควมวิสัยทัศน์ พันธกิจและการมีส่วนร่วม

(1) ประสานความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ในลักษณะพหุภาคี ทั้งภาครัฐ เอกชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน และประชาคม

(2) ใช้สื่อต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของอบต. อย่างต่อเนื่อง เพื่อความโปร่งใส

5.2 โครงการและกิจกรรมที่เป็นแบบอย่าง

(1) เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา อบต.

(2) ใช้วิทยุกระจายเสียง หอกระจายข่าว และเอกสารสิ่งพิมพ์ เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของ อบต.

(3) จัดตั้งร้านค้าและตลาดนัดชุมชน

(4) ส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี เช่น จัดงานวันกตัญญู จัดงานประเพณีบั้งไฟ เป็นต้น

(5) สนับสนุนอาหารกลางวันและสื่อการเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(6) จัดตั้งหมู่บ้านปลอดยาเสพติด ตัวอย่างของ อบต. อื่น ๆ ที่น่าสนใจอีกบางแห่ง เช่น

6. อบต.คานหาม อำเภออุตุย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อบต.คานหาม ได้ทำการจัดซื้อจัดจ้างได้อย่างถูกต้องตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2538 โดยถือปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง 9 ประการของ สดง. ที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ทำทะเบียนคุมประกาศประกวดราคาและสอบราคา ปิดประกาศประกวดราคาและสอบราคา กำหนดหน้าที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน ใช้สถานที่กลางดำเนินการประกวดราคาและสอบราคา ให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง และมีการตรวจรับและเบิกจ่ายตามกำหนดเวลาและถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด จนได้รับ รางวัลชนะเลิศที่ 1 ด้านการบริหารการเงิน งบประมาณและบัญชีที่ดี สามารถตรวจสอบได้ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

7. อบต.หนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

ได้จัดทำงบการเงินของปีงบประมาณ 2543 เสร็จเรียบร้อยภายในเวลาที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงิน ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 พร้อมทั้งส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ภูมิภาค และส่งสำเนาให้นายอำเภอทราบ

8. อบต.หนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

(1) ปฏิบัติงานทางการเงิน การคลัง การบัญชี และการพัสดุถูกต้องเรียบร้อย และเป็นไปตามระเบียบกฎหมายกำหนด พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือ

และแนะนำ อบต.อื่นในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางการเงิน การคลัง การบัญชี และการพัสดุ จนเป็นที่ยอมรับของพนักงานส่วนตำบลในเขตจังหวัดชลบุรี

(2) ดำเนินการตรวจสอบภายใน โดยรายงานการเงินต่าง ๆ ให้ที่ประชุมสภา อบต.ทราบ

(3) เชิญผู้ตรวจสอบจากภายนอก ได้แก่ สดง. จังหวัด และอำเภอ ซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแลเข้าตรวจสอบเป็นระยะ

ข้อสรุป

จากแบบอย่างที่ดีในการบริหารจัดการ อบต. ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นว่า คุณลักษณะร่วมที่สำคัญของ อบต.ที่ดี คือ

1) การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจโดยประชาชนมีส่วนร่วม (มองไกล ใจกว้าง)

2) การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

คุ้มค่า โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีคุณธรรม สำหรับกรณีที่มีการร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตที่เกิดขึ้นใน อบต. นั้น หากนับจากปี 2540 ถึง ปี 2543 ปรากฏว่า มีการร้องเรียนกรณีดังกล่าวจำนวนทั้งสิ้น 894 เรื่องด้วยกัน โดยได้รับการพิจารณาและยุติเรื่องไปแล้ว 335 เรื่อง เหลือเรื่องที่ยังดำเนินการอยู่ 359 เรื่อง สำหรับเรื่องร้องเรียนที่ยุติเรื่องไปแล้วนั้น ปรากฏว่าเป็นเรื่องที่มีมูลความผิดเพียง 37 เรื่อง ส่วนอีก 298 เรื่องไม่มีมูลความผิด หากพิจารณาแนวโน้มเรื่องที่ยังร้องเรียน พบว่า มีแนวโน้มที่จะลดลง โดยในปี 2542 มีจำนวนเรื่องร้องเรียน 289 เรื่อง แต่ในปี 2543 มีเพียง 175 เรื่อง ทั้งนี้ เนื่องจากกรมการปกครองและหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งภาคสังคม ได้ให้ความสนใจร่วมมือแก้ไขปัญหาในการทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ อบต. และประชาคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืนต่อไป